

Stofwisselingsaandoeningen op praktijkbedrijven

W.J.A. Hanekamp en E.A.A. Smolders (PR)

Om meer inzicht te krijgen in de risicofactoren die stofwisselingsaandoeningen veroorzaken worden 16 bedrijven in de Flevopolder met veel en weinig problemen gevolgd. De bedrijven zijn geselecteerd op basis van de dierenartsrekening. Het voorkomen van stofwisselingsaandoeningen in het eerste jaar was gemiddeld 16 procent met een variatie van 1,5 tot 34,5 procent.

Vruchtbaarheidsstoornissen, mastitis en stofwisselingsaandoeningen komen wat betreft diergezondheid het meeste voor zo blijkt uit registratie op de proefbedrijven. Bedrijven met een hoog percentage zieke dieren in een bepaalde categorie hebben dat gedurende meerdere jaren. Bij vruchtbaarheidsproblemen is dit echter minder duidelijk. Op het gebied van mastitis is al het nodige onderzoek gedaan, al blijft het percentage zieke dieren nog te hoog.

Bij stofwisselingsaandoeningen kan een onderscheid gemaakt worden in problemen die rond het afkalven optreden (melkziekte) en problemen die later in de lactatie optreden (slepende melkziekte en lebmaagverplaatsing). Kopziekte past ook in deze groep maar komt niet zoveel voor. In alle gevallen is een verkeerde voeding een be-

langrijke oorzaak bij het ontstaan van deze aandoeningen. Om meer inzicht te krijgen in de risicofactoren die stofwisselingsaandoeningen veroorzaken worden een aantal praktijkbedrijven gevolgd.

Selectie praktijkbedrijven

70 bedrijven uit de dierenartspraktijk van Lelystad zijn schriftelijk en telefonisch benaderd met de vraag of ze eventueel mee wilden doen aan dit onderzoek. Vanwege controleerbaarheid kwamen alleen bedrijven die alle medicijnen van de dierenarts betrekken in aanmerking. Op grond van de dierenartsrekening van een jaar (juli 1992 tot en met juni 1993) zijn uiteindelijk acht bedrijven met veel en acht bedrijven met weinig problemen geselecteerd. Hierbij is vooral gekeken

Vruchtbaarheid en melkziekte blijken op de onderzochte Flevolandse praktijkbedrijven de grootste problemen op te leveren.

naar het aantal behandelingen van stofwisselingsaandoeningen en de levering van medicijnen hiervoor. Alle bedrijven hebben een ligboxenstal. Op een bedrijf met Red-Holsteins na hebben alle bedrijven een zwartbonte veestapel. De bedrijfs-grootte varieert van zo'n 80 tot 200 melkkoeien, gemiddeld zijn er 115 melkkoeien aanwezig. De gemiddelde produktie van deze bedrijven ligt op het niveau van Flevoland. Herfst 1993 is de proef gestart en het streven is om de bedrijven gedurende drie jaar te volgen. Tussentijds is één bedrijf afgevallen en één bedrijf is wat later gestart.

Resultaten eerste jaar

In een dagboek noteren de veehouders alle ziekten en behandelingen van de melkkoeien evenals de inseminatiedata.

In tabel 1 staat een overzicht van de gezondheidsaandoeningen gedurende het eerste jaar (december 1993 tot en met november 1994). Het betreft hier gezondheidsaandoeningen van melk-vee vanaf tien dagen voor de eerste keer afkalven. Nageboorte en witvuilen zijn gecombineerd omdat deze qua behandelingstijdstip en middel een grote overlap vertoonden en daardoor moei-

lijk in te delen zijn. Uit de tabel blijkt dat er aanzienlijke verschillen tussen de bedrijven zijn, met name wat betreft vruchtbaarheidsstoornissen en melkziekte. De verschillen in melkziekte hangen uiteraard samen met de selectie van de bedrijven. Wanneer gegevens van een langere periode beschikbaar zijn zal gekeken worden naar verschillen in management tussen bedrijven met veel en weinig stofwisselingsaandoeningen.

Tabel 1 Incidentie als percentage van gemiddeld aanwezige koeien van enkele gezondheidsaandoeningen op 15 bedrijven in de Flevopolder

Aandoening	Gemiddeld	Minimum	Maximum
Niet tochtig	21	0	53
Nageboorte / Witvuilen	25	0	54
Mastitis	18	7	31
Zoolzweer	9	0	30
Tussenklauwontsteking	6	0	18
Melkziekte *)	20	2	49
Slepende melkziekte	4	0	11
Lebmaagverplaatsing	2	0	6

*) ten opzichte van tweede en oudere kalfskoeien